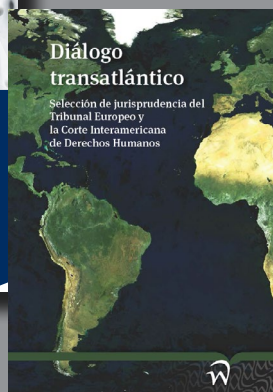
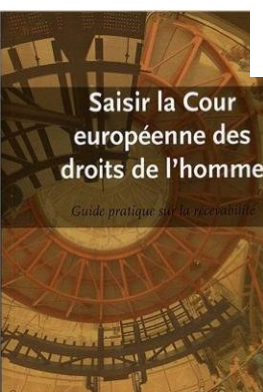

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ЯК ЗНАХОДИТИ І РОЗУМІТИ ПРАКТИКУ СУДУ

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Особам, які мають намір відтворити та (або) перекласти цей документ цілком або частково у друкованій формі, на онлайн-ресурсах чи в будь-якому іншому форматі, слід звернутися за адресою publishing@echr.coe.int, щоб отримати подальші вказівки. <mailto:publishing@echr.coe.int>

Цитуючи цей документ, будь ласка, посилайтеся на джерело: «Як знаходити й розуміти практику Європейського суду з прав людини, Рада Європи».

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, березень 2019 року

Цей документ доступний для завантаження за адресою www.echr.coe.int у розділі Case-Law → [Case-Law Analysis](#)

Слідкуйте за новими публікаціями на сторінці Суду в Твіттері за адресою twitter.com/ECHRPublication

Цей переклад опублікований за домовленістю з Радою Європи та Європейським судом з прав людини та є виключною відповідальністю проекту Ради Європи «Подальша підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні», фінансованого урядом Данії

Continued support
to the criminal justice reform
in Ukraine
Подальша підтримка
реформи кримінальної
юстиції в Україні

Зміст

1. Вступ	4
Твіттер-сторінка ECHRPublication	4
2. База даних HUDOC	5
3. Офіційні збірки ключових справ (рішень, ухвал та консультативних висновків)	6
4. Огляд останньої практики Суду	7
5. Інформаційний бюлетень практики Суду	7
6. Практичний посібник щодо прийнятності заяв	8
7. Посібники з практики Суду.....	9
8. Аналітичні звіти з практики Суду	10
9. Довідники з європейського права	11
10. Діалог через Атлантику: вибрана практика Європейського та Міжамериканського судів з прав людини.....	12
11. COURTalks-disCOURS.....	12
12. Інформаційно-довідкові матеріали.....	13
13. Відомості про країни.....	14
14. Публікації Генерального директорату Ради Європи з прав людини та верховенства права .	14
14.1. Довідники з прав людини	14
15. Поради з ефективного використання матеріалів	15
15.1. Пошук конкретної справи:.....	15
15.2. Пошук за статтями Конвенції, ключовими словами чи темами:.....	15
15.3. Щомісячна інформація про найважливіші справи:.....	15
15.4. Щорічна інформація про найважливіші справи:	15
15.5. Критерії прийнятності:	15

1. Вступ

Практика Європейського суду з прав людини охоплює широке коло питань, що постають у зв'язку з застосуванням положень Європейської конвенції з прав людини та Протоколів до неї.

Секретаріат Суду публікує низку матеріалів, щоб допомогти в розумінні практики та офіційних текстів Суду.

Цей посібник містить інформацію про HUDOC – базу даних практики Суду – та різні публікації, доступні на його веб-сайті.

Наприкінці посібника наводяться поради з ефективного використання матеріалів.

Остання редакція цього документа доступна за адресою:

http://www.echr.coe.int/Documents/CLIP_Finding_understanding_case_law_UKR.pdf. Він містить гіперпосилання на різні матеріали, доступні на веб-сайті Суду.

Твіттер-сторінка ECHRPublication

Твіттер-сторінка¹ [ECHRPublication](#) містить новини про скорочені виклади з Інформаційного бюлетеня практики Суду в день повідомлення/публікації відповідного рішення/ухвали, а також останні публікації різними мовами, нові переклади у базі практики Суду HUDOC, та інші події в галузі інформації та публікацій з питань практики Суду. Більшість повідомлень на сторінці ECHRPublication містять посилання на переклади іншими мовами, ніж англійська та французька.

¹ twitter.com/ECHRPublication

2. База даних HUDOC

<http://hudoc.echr.coe.int/eng>

The screenshot displays the HUDOC search results page. At the top, there is a search bar and navigation links like 'Useful Links', 'Preferences', 'Advanced Search', 'Help', and 'Other Languages'. Below the search bar, the results are organized into sections: 'DOCUMENT COLLECTIONS' on the left and a list of search results on the right. The 'DOCUMENT COLLECTIONS' section includes 'Case-Law (58356)', 'Judgments (58356)', 'Grand Chamber (4426)', 'Chamber (53920)', 'Committee (0)', 'Decisions (0)', 'Grand Chamber (0)', 'Chamber (0)', 'Committee (0)', 'Commission (0)', 'Screening Panel (0)', 'Communicated Cases (0)', 'Legal Summaries (0)', 'Advisory Opinions (0)', 'Reports (0)', 'Resolutions (0)', 'Evolution (0)', and 'Merits (0)'. The search results list includes entries for 'CASE OF ALIYEV v. AZERBAIJAN', 'CASE OF SOLSKA AND RYBICKA v. POLAND', 'CASE OF MUSHEGH SAGHATELYAN v. ARMENIA', 'AFFAIRE SOLSKA ET RYBICKA c. POLOGNE', 'AFFAIRE ALIYEV c. AZERBAIDJAN', 'AFFAIRE MUSHEGH SAGHATELYAN c. ARMÉNIE', and 'CASE OF ANNEN v. GERMANY (No. 2)'. Each entry provides details such as the case number, date, language availability, and judgment type.

База даних HUDOC надає доступ до:

- рішень та ухвал Великої палати, палат і комітетів; справ, доведених до відома урядів; консультативних висновків, коротких правових викладів м і прес-релізів Європейського суду з прав людини;
- Ухвал і доповідей колишньої Європейської комісії з прав людини;
- Резолюцій Комітету міністрів.

Особливості:

- Інтерфейс англійською, французькою, турецькою, російською, іспанською та грузинською мовами;
- Фільтри пошуку;
- Розширений пошук;
- Ключові слова дозволяють шукати групи документів зі схожим правовим змістом;
- Висновки прив'язані до ключових слів та статей Конвенції²;
- Необмежена кількість результатів, можливість їх зберегти та роздрукувати;
- Результати пошуку містять посилання на короткий виклад справи, якщо його було вміщено в Інформаційному бюлетені практики Суду (Case-Law Information Note);
- Переклади рішень і ухвал неофіційними мовами Ради Європи.

Перелік ключових слів, довідник користувача та навчальні посібники доступні за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → Judgments and Decisions → HUDOC → More information → HUDOC Help

RSS-стрічка рішень та ухвал, внесених до HUDOC, доступна під значком «RSS» внизу сторінки www.echr.coe.int

² Приклад висновку у справі, де було встановлено два положення щодо пункту 1 статті 6 Конвенції: Порухення статті 6 «Право на справедливий суд» (стаття 6 – виконавче провадження, пункт 1 статті 6 – доступ до суду).

3. Офіційні збірки ключових справ (рішень, ухвал та консультативних висновків)

Доступні за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → Judgments and Decisions → [Selection of key cases](#)

- Офіційна добірка найважливіших рішень, ухвал та консультативних висновків, відібраних бюро³ за пропозицією юрисконсульта⁴ (близько 30 справ на рік)
Рішення, ухвали та консультативні висновки, що суттєво впливають на розвиток, уточнення чи зміну практики Суду
- До 2015 року - повні тексти або витяги зі справ, які публікувались у Річному звіті про рішення та ухвали ('Reports of judgments and decisions'), класифіковані за статтями, ключовими словами та ключовими поняттями, з підзаголовком та коротким викладом суті рішення, Річний показник

- Двомовне видання англійською і французькою мовами;
 - Електронні звіти можна завантажити в форматі PDF;
 - Друковану версію публікує видавництво [Wolf Legal Publishers](#)
- З 2016 року – справи, які були опубліковані в річному переліку ключових справ (key cases), класифіковані за статтями, за алфавітним порядком прізвищ заявників та держав-відповідачів, з гіперпосиланнями на стислі юридичні виклади справ

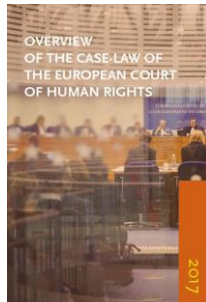
- В базі даних HUDOC ключові справи позначені піктограмою **Key Case** англ. / **Affaire phare** фр., а справи, опубліковані в Річному звіті – піктограмою **Published in Case Reports** англ. / **Publié dans un Recueil** фр., і включені до рівня важливості «Ключові справи» (Key cases англійською, Affaires phares французькою).

³ Суд має бюро, що складається з Голови Суду, заступників Голови Суду і голів секцій (правило 9А Регламенту Суду).

⁴ З метою забезпечення якості та узгодженості своєї практики Суд отримує допомогу з боку юрисконсульта. Він або вона є членом Секретаріату Суду. Юрисконсульт надає висновки та інформацію, зокрема, судовим формаціям і членам Суду (правило 18В Регламенту Суду).

4. Огляд останньої практики Суду

Доступний за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → [Case-Law Analysis](#) → [Overview of the Court's recent case-law](#)

- Розділ юрисконсульта в Річному звіті Суду: висвітлює рішення та ухвали, які порушують нові питання чи важливі питання, що викликають загальний інтерес, закладають нові принципи або розвивають чи уточнюють практику Суду
- Друковану версію англійською та французькою мовами публікує видавництво [Wolf Legal Publishers](#)
- Повний текст Річного звіту доступний за адресою www.echr.coe.int у рубриці The Court → [Annual Reports](#)

5. Інформаційний бюлетень практики Суду

Доступний у **форматах PDF, EPUB і MOBI** за адресою www.echr.coe.int на домашній сторінці в рубриці Quick Links або в рубриці Case-Law → [Case-Law Analysis](#) → [Case-Law Information Note](#)

- Короткий виклад справ, що, як вважається, становлять особливий інтерес: рішення, ухвали щодо прийнятності заяв; справи, доведені до відома урядів, та справи, що перебувають на розгляді Великої палати; стислий виклад фактів та положень законодавства з акцентом на правову аргументацію Суду;
 - Інформація про останні події та публікації Суду, а також виклади окремих рішень інших міжнародних судових установ;
 - Класифікація справ за статтями Конвенції та ключовими словами;
 - Описові підзаголовки
- Щомісячне видання;
 - Річний показник оновлюється кожного місяця;

- Зміст англійською та французькою мовами;
- Також доступний турецькою та італійською мовами;
- Формати EPUB і MOBI;
- Щоб знайти **виклади окремих справ в Інформаційних бюлетенях** починаючи з 1988 року, необхідно перейти до розділу «Document collections» (Категорії документів) **бази даних HUDOC**, застосувати необхідні критерії пошуку і поставити позначку навпроти пункту «**Legal Summaries**» (Короткі виклади) або натиснути на відповідне посилання у списку результатів.
- Короткі юридичні виклади неофіційними мовами присутні в базі даних HUDOC під рубрикою «**NOL Legal Summaries**» в розділі «**Document collections**»

Ви можете підписатися на **RSS-стрічку Інформаційного бюлетеня практики Суду** , щоб знати, коли вийде наступний бюлетень. **Навчальний посібник** допоможе підписатися на стрічку новин.

6. Практичний посібник щодо прийнятності заяв

Доступний за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → [Case-Law Analysis](#) → [Admissibility guide](#)

- Містить опис умов прийнятності, яким має відповідати заява, зокрема:
 - Індивідуальні заяви (стаття 34);
 - Шестимісячний строк (пункт 1 статті 35);
 - Вичерпання національних засобів правового захисту (пункт 1 статті 35) та ін.
- Опублікований англійською та французькою мовами й перекладений більше ніж двадцятьма п'ятьма неофіційними мовами Ради Європи ([Практичний посібник щодо прийнятності заяв](#));
- Друковану версію англійською та французькою мовами публікує видавництво [Wolf Legal Publishers](#).

7. Посібники з практики Суду

Доступні за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → [Case-Law Analysis](#) → [Case-law guides](#)

- За статтями Конвенції:
 - ✓ Посібник зі статті 1 – Зобов'язання поважати права людини;
 - ✓ Посібник зі статті 2 – Право на життя;
 - ✓ Посібник зі статті 4 – Заборона рабства і примусової праці;
 - ✓ Посібник зі статті 5 – Право на свободу та особисту недоторканність;
 - ✓ Посібники зі статті 6 – Право на справедливий суд (цивільний аспект, кримінальний аспект);
 - ✓ Посібник зі статті 7 – Ніякого покарання без закону;
 - ✓ Посібник зі статті 8 – Право на повагу до приватного і сімейного життя;
 - ✓ Посібник зі статті 9 – Свобода думки, совісті й релігії;
 - ✓ Посібник зі статті 15 – Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації;
 - ✓ Посібник зі статті 18 – Межі застосування обмежень прав;
 - ✓ Посібник зі статті 2 Протоколу № 1 – Право на освіту;
 - ✓ Посібник зі статті 3 Протоколу № 1 – Право на вільні вибори;
 - ✓ Посібник зі статті 4 Протоколу № 4 – Заборона колективного вислання іноземців;
 - ✓ Посібник зі статті 4 Протоколу № 7 – Право не бути притягненим до суду або покараним двічі
- Доступні англійською і/або французькою та різними неофіційними мовами Ради Європи.

8. Аналітичні звіти з практики Суду

Доступні за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → [Case-Law Analysis](#) → [Case-law research reports](#)

- У звітах проаналізовано деякі комплексні питання загального характеру, окремі положення Конвенції, а також використання інших міжнародних інструментів у практиці Суду:
 - ✓ Біоетика й практика Суду;
 - ✓ Практика Суду щодо молоді;
 - ✓ Насильство над дітьми;
 - ✓ Культурні права;
 - ✓ Екстратериторіальна юрисдикція;
 - ✓ Свобода віросповідання;
 - ✓ Питання охорони здоров'я в практиці Суду;
 - ✓ Інтернет;
 - ✓ Національна безпека та європейська прецедентна практика;
 - ✓ Новий критерій прийнятності;
 - ✓ Неурядові організації в практиці Суду;
 - ✓ Позитивні зобов'язання за статтею 10 Конвенції;
 - ✓ Посилання на рішення Міжамериканського суду з прав людини в практиці Європейського суду ;
 - ✓ Роль прокурора;
 - ✓ Проведення громадських зібрань в аспекті практики Суду;
 - ✓ Використання договорів Ради Європи в практиці Суду та ін.

- Доступні англійською і/або французькою та різними неофіційними мовами Ради Європи.

9. Довідники з європейського права

Доступні за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → Other publications → [Joint publications by the ECHR and FRA](#) → [Handbooks on European law](#)

- Спільні видання Суду, Агенції Європейського Союзу з питань основоположних прав (FRA) та Ради Європи;
- Доступні багатьма мовами.

Довідник з європейського антидискримінаційного права розвиває відповідну європейську прецедентну практику й охоплює контекст категорій дискримінації та відповідних можливостей захисту, сферу застосування антидискримінаційного права (включно з тим, кого воно захищає) і захищені ознаки, такі як стать, інвалідність, вік, раса та громадянство.

Довідник з європейського права у сфері притулку, кордонів та імміграції розглядає право, що регулює становище громадян третіх країн у Європі, та охоплює широкий спектр тем, у тому числі доступ до процедури надання притулку, примусове повернення, тримання під вартою та обмеження свободи пересування.

Довідник з європейського права у сфері захисту персональних даних призначений для ознайомлення з цією галуззю права юристів-практиків, які не спеціалізуються на ній.

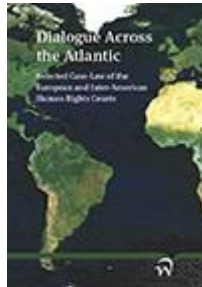
Довідник з європейського права щодо прав дитини висвітлює норми права Ради Європи та Європейського Союзу стосовно захисту і сприяння по відношенню до прав дитини в Європі.

Довідник з питань доступу до правосуддя в Європі висвітлює та підсумовує основні принципи законодавства та судової практики, особливо ті, що були розроблені відповідно до статті 47 Хартії основоположних прав Європейського Союзу та статей 6 та 13 Європейської конвенції з прав людини. Довідник охоплює сферу доступу до правосуддя в його найширшому сенсі, включно з судовими й позасудовими аспектами, і включає матеріально-правові, процесуальні та організаційні питання.

10. Діалог через Атлантику: вибрана практика Європейського та Міжамериканського судів з прав людини

Доступна за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → Other publications → [Joint publications by the ECHR and Inter-American Court of Human Rights](#)

- Ця книга становить добірку провідних рішень, винесених кожним судом у 2014 році.
- Друкована версія англійською та іспанською мовами опублікована видавництвом [Wolf Legal Publishers](#).

11. COURTalks-disCOURS

Доступні за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → [Case-Law Analysis](#) → [COURTalks-disCOURS](#)

Відеоматеріали COURTalks-disCOURS – це огляд різних тем, таких як критерії прийнятності, надання притулку і тероризм, що можуть стати у пригоді суддям, адвокатам та іншим правникам, а також представникам громадянського суспільства.

Версії відеоматеріалів різними мовами завантажують на [канал Суду в YouTube](#),⁵ [веб-сайт Суду](#) і [платформу HELP](#),⁶ разом із розшифровкою записів та переліком відповідних справ.

⁵ www.youtube.com/user/EuropeanCourt .

⁶ <http://helpcoe.org/>.

12. Інформаційно-довідкові матеріали

Доступні за адресою www.echr.coe.int у рубриці Press → Factsheets

- Можуть висвітлювати як уже розглянуті справи, так і ті, що перебувають на розгляді;
- Приклади тем:
 - ✓ Діти й батьки (Супроводжувані неповнолітні мігранти в місцях тримання під вартою, Права дітей, Гестаційне сурогатне материнство, Міжнародне викрадення дітей, Батьківські права, Захист прав неповнолітніх, Репродуктивні права, Несупроводжувані неповнолітні мігранти в місцях тримання під вартою);
 - ✓ Кримінальне право (Домашнє насильство, Арешт поліцією та допомога адвоката, Захист прав неповнолітніх, Право не бути притягнутим до суду або покараним двічі, Таємні місця тримання під вартою, тероризм, Торгівля людьми, Насильство стосовно жінок);
 - ✓ Тримання під вартою (Супроводжувані неповнолітні мігранти в місцях тримання під вартою, Тримання під вартою та психічне здоров'я, Умови тримання під вартою та лікування ув'язнених, Екстрадиція та довічне ув'язнення, Голодування в місцях тримання під вартою, Довічне ув'язнення, Мігранти, яких тримають під вартою, Права голосу ув'язнених, Права ув'язнених на отримання медичної допомоги, Таємні місця тримання під вартою, Репродуктивні права, Несупроводжувані неповнолітні мігранти в місцях тримання під вартою);
 - ✓ Заборона дискримінації (Гендерна рівність, Гендерна ідентичність, Гомосексуальність – кримінально-правові аспекти, Роми та кочівники, Питання сексуальної орієнтації);
 - ✓ Європейський Союз (Практика стосовно Європейського Союзу, справи, пов'язані з Дублінським регламентом);
 - ✓ Вислання та екстрадиція (Супроводжувані неповнолітні мігранти в місцях тримання під вартою, Колективне вислання іноземців, справи, пов'язані з Дублінським регламентом, Тимчасові заходи, Несупроводжувані неповнолітні мігранти в місцях тримання під вартою);
 - ✓ Свобода зібрань та об'єднань (Доступ до Інтернету, Політичні партії та асоціації, Права профспілок);
 - ✓ Свобода слова (Мова ворожнечі, Захист журналістських джерел, Захист репутації);
 - ✓ Свобода думки, совісті та релігії (Відмова від несення військової служби з релігійних міркувань, Свобода віросповідання, Релігійні символи та одяг);
 - ✓ Здоров'я (Тримання під вартою і психічне здоров'я, Довкілля, Закінчення життя та Європейська конвенція з прав людини, Голодування під час тримання під вартою, Особи з інвалідністю та Європейська конвенція з прав людини, Права ув'язнених на лікування, Репродуктивні права);
 - ✓ Приватне життя (Позбавлення громадянства, Професійна адвокатська таємниця, Масове стеження, Захист персональних даних, Захист репутації, Право на захист зображення, Стеження на робочому місці);
 - ✓ Право на вільні вибори (Право голосу ув'язнених, Право голосу);
 - ✓ Право на життя (Скасування смертної кари, Закінчення життя та Європейська конвенція з прав людини, Право на життя);
 - ✓ Робота та бізнес (Професійна адвокатська таємниця, Рабство, підневільний стан і примусова праця, Стеження на робочому місці, Податки, Права профспілок, Права, пов'язані з роботою);

- ✓ Інші інформаційно-довідкові матеріали (Збройні конфлікти, Жорсткі економічні заходи, Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації, Літні особи та Європейська конвенція з прав людини, Екстратериторіальна юрисдикція, Тимчасові заходи, Нові технології, Пілотні судові рішення, Спорт і Європейська конвенція з прав людини)
- Близько шістдесяти підбірок інформаційно-довідкових матеріалів;
- Доступні англійською, французькою та різними неофіційними мовами Ради Європи.

13. Відомості про країни

Доступні за адресою www.echr.coe.int у рубриці Press → [Country profiles](#)

- Статистика та важливі справи щодо кожної з 47 держав-учасниць, як розглянуті, так і ті, що перебувають на розгляді.

14. Публікації Генерального директорату Ради Європи з прав людини та верховенства права

14.1. Довідники з прав людини

Доступні за адресою www.echr.coe.int у рубриці Case-Law → Other publications → Publications of the Council of Europe → [Human Rights Handbooks](#)

- Кожен довідник присвячений одному з аспектів Європейської конвенції з прав людини та Протоколів до неї і розроблений фахівцями у відповідній галузі. Довідники розраховані на юристів-практиків і особливо суддів, але стануть у пригоді кожному, хто цікавиться відповідною темою.

15. Поради з ефективного використання матеріалів

15.1. Пошук конкретної справи:

- ❖ База даних HUDOC за назвою справи чи номером заяви.

15.2. Пошук за статтями Конвенції, ключовими словами чи темами:

- ❖ База даних HUDOC;
- ❖ Інформаційний бюлетень практики Суду, його річний показник та короткі виклади матеріалів у базі даних HUDOC;
- ❖ Посібники з практики Суду;
- ❖ Аналітичні звіти з практики Суду;
- ❖ Довідники з європейського права;
- ❖ Інформаційно-довідкові матеріали;
- ❖ COURTalks-disCOURs.

15.3. Щомісячна інформація про найважливіші справи:

- ❖ Інформаційний бюлетень практики Суду.

15.4. Щорічна інформація про найважливіші справи:

- ❖ Збірки ключових справ;
- ❖ Огляд останньої практики Суду;
- ❖ Річний показник Інформаційного бюлетеня практики Суду.

15.5. Критерії прийнятності:

- ❖ Практичний посібник щодо прийнятності заяв;
- ❖ COURTalks-disCOURs.